

## **Puolustusvaliokunta**

### **Valtioneuvoston paikkatietopoliittinen selonteko**

#### **Maa- ja metsätalousvaliokunnalle**

### **JOHDANTO**

#### *Vireilletulo*

Valtioneuvoston paikkatietopoliittinen selonteko (VNS 2/2018 vp) Asia on saapunut puolustusvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

#### *Asiantuntijat*

Valiokunta on kuullut:

- ylijohtaja Pentti Lähteenoja, maa- ja metsätalousministeriö
- erityisasiantuntija Kari-Pekka Karlsson, maa- ja metsätalousministeriö
- yksikön johtaja, prikaatikenraali Antti Lehtisalo, puolustusministeriö
- erityisasiantuntija Anu Sallinen, puolustusministeriö
- insinöörieriverstilutnantti Matti Rantanen, Pääesikunta

### **VALIOKUNNAN PERUSTELUT**

#### **Yleistä**

Valiokunta toteaa, että eduskuntaan annettu paikkatietopoliittinen selonteko (VNS 2/2018 vp) on ensimmäinen laatuaan. Paikkatietopoliittinen selonteko on merkittävä ohjausasiakirja, joka linjaa koko julkissektorin toimintaa tällä toimialalla. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan selontekoa on valmisteltu poikkihallinnollisesti ja asiakirjaa valmisteltaessa on asianmukaisesti kuultu myös puolustushallinnon asiantuntijoita.

Valiokunnan mielestä on tärkeää, että selonteko laadittiin. Paikkatietoteknologia on kehittynyt nopeasti, ja paikkatietojen hyödyntäminen on merkittävästi lisääntynyt viime vuosina. Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan merkittävä osa yhteiskunnan toiminnoista perustuu paikkatietovarantojen, paikannuksen ja niihin liittyvien palveluiden hyödyntämiseen. Esimerkkejä paikkatietojen käyttäjistä ovat turvallisuussektori, aluesuunnittelu, rakentaminen, liikenne ja logistiikka, ympäristönsuojelu ja tutkimus, metsätalous, energiasektori ja kaupan ala.

## **Valiokunnan lausunto PuVL 12/2018 vp**

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan puolustusvoimat, kuten myös turvallisuusviranomaiset, ovat pitkälti riippuvaisia paikkatietoaineistoista, paikannuspalveluista sekä niitä hyödyntävistä sovelluksista ja palveluista. Puolustusvoimien ja muiden turvallisuusviranomaisten toiminoissaan tarvitsemat paikkatiedot ovat suurelta osin samoja. Siksi paikkatietojen pitää olla mahdollisimman suurelta osin yhtenäisiä ja yhteensopivia. Esimerkiksi laajassa poikkeustilanteessa tarvitaan viranomaisten käyttöön yhteinen tilannekuva.

Valiokunta keskittyy tässä lausunnossaan tarkastelemaan paikkatietojen merkitystä puolustushallinnon toimialalla ja läpikäymään niitä reunaehtoja, jotka jatkotyössä tulee huomioida kansallisen turvallisuuden näkökulmasta.

### **Turvallisuusviranomaisten yhteinen paikkatietoalusta**

Selonteon mukaan turvallisuusviranomaisilla (puolustushallinto, rajavartiolaitos, hätäkeskuslaitos, pelastustoimi, poliisitoimi sekä sosiaali- ja terveystoimi) sekä valtioneuvoston kanslialla on paikkatietoihin kohdistuvia erityistarpeita. Paikkatietojen tulisi olla turvallisuusviranomaisten saatavilla kaikissa tilanteissa ajantasaisina ja kaikille toimijoille yhtenäisinä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan osana paikkatietojen saatavuuden parantamista turvallisuusviranomaisille luodaan yhteinen, suljetussa verkossa sijaitseva ja vahvaa tunnistautumista edellyttävä paikkatietoalusta, josta kaikki turvaviranomaiset saavat tarvitsemiaan ajantasaisia paikkatietoaineistoja myös poikkeustilanteissa. Lisäksi siellä voi olla erilaisia tarvittavia palveluita. Valiokunta pitää tällaisen yhteisen alustan luomista erittäin tarpeellisenä.

### **Jatkotyössä huomioitavia seikkoja puolustushallinnon osalta**

Valiokunta pitää kansantaloudellisestikin tärkeänä, että yhä kattavammat paikkatiedot ovat laajasti saatavissa. Samaan aikaan on kuitenkin huomioitava, että paikkatiedoilla on myös merkittävä kansalliseen turvallisuuteen vaikuttava ulottuvuus ja paikkatietoja voidaan käyttää myös kansallista turvallisuutta heikentävällä tavalla.

Turvallisuusviranomaisten käytössä olevan suljetun verkon ohella paikkatietoja tullaan jatkossa jakamaan yhä avoimemmin ja kattavammin, mikä ei kansallisen turvallisuuden näkökulmasta ole täysin ongelmaton. Valiokunta pitää välttämättömänä, että kun paikkatietoja avataan yleiseen käyttöön, prosessissa tulisi aina huomioida tietojen avaamisen merkitys kansallisen turvallisuuden kannalta. Menettely olisi valiokunnan mielestä verrattavissa taloudelliseen ja ympäristövaikutusarviointiin.

Valiokunta huomauttaa lisäksi, että tiedon julkisuus tai salassa pidettävyys arvioidaan tietyllä hetkellä vallitsevien perusteiden mukaan. Paikkatiedon käyttäminen esimerkiksi rikollisiin tai kansallisen turvallisuuden kannalta vahingollisiin tarkoituksiin saattaa tulevaisuudessa olla mahdollista tavalla, jota ei vielä tunnisteta. Siksikin edellä mainittu kansallisen turvallisuuden tarkastelu paikkatietojen avaamisessa on välttämätöntä.

Paikkatietojen saatavuudessa tulee lisäksi olla eri tasoja, ja kansallisen turvallisuuden kannalta kaikkein kriittisin paikkatieto olisi vain keskeisten turvallisuusviranomaisten käytössä, vahvan

## Valiokunnan lausunto PuVL 12/2018 vp

salausavaimen takana. Valiokunta pitää myös keskeisen tärkeänä, että tiedon tuottajilla on selkeät vastuut sen suhteen, millä kriteerein ja miten tietoja jaetaan. Esimerkiksi kolmiulotteisuuden tuominen paikkatietoihin on siviiliyhteiskunnan tarpeiden kannalta hyödyllistä, mutta turvallisuusviranomaisten käyttämien kiinteistöjen osalta tällaisen tiedon saatavuus voi vaarantaa kansallista turvallisuutta.

### VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Puolustusvaliokunta esittää,

*että maa- ja metsätalousvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.*

Helsingissä 18.9.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ilkka Kanerva kok  
jäsen Thomas Blomqvist r  
jäsen Marisanna Jarva kesk  
jäsen Seppo Kääriäinen kesk  
jäsen Markus Mustajärvi vas  
jäsen Riitta Mäkinen sd  
jäsen Sirpa Paatero sd  
jäsen Markku Pakkanen kesk  
jäsen Jaana Pelkonen kok  
jäsen Mika Raatikainen ps  
jäsen Jari Ronkainen ps  
jäsen Mikko Savola kesk  
varajäsen Eero Reijonen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Heikki Savola